

Aile Bütçesinin Yeni Okuması: Finansal Okuryazarlık

Emine Ebru BOZÇELİK*
ebrubaydak@gmail.com

Öz

Birey ve ailenin finansal okuryazarlık düzeyi son yüzyılın önemli başlıklarından biri olmuştur. Özellikle gelişmiş ülkeler uzun zaman önce bu durumun farkına varıp geliştirilmesi için çeşitli önlemler almışlardır. Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, İngiltere ve Avustralya gibi ülkeler finansal okuryazarlık konusunda yoğun çalışmalar yapmaktadırlar. Yapılan çalışmalarda, gerek bireyin tek tek gerekse toplumun bir bütün olarak bu konuda gelişebilmesi için atılan ve atılması gereken adımlar kontrol edilmekte ve ihtiyaç duyulan güncellemeler yapılmaktadır.

Finansal Okuryazarlık konusunun önemi, birçok unsurun yanı sıra özellikle küresel kriz ile birlikte ortaya çıkmıştır. Mortgage Krizi ile birlikte de hane halklarının birincil sorunlarından biri haline almıştır. Ayrıca devletlerin kendi bireylerini, emeklilik dönemindeki hak edecekleri gelirleri konusunda giderek yalnız bırakması ile birlikte, bireyler parasal konular hakkında eksik bilgilerinin olduğunu fark etmeye başlamışlardır. Bu gelişmeler ışığında tasarruf konusu artık bireyin daha da fazla gündemindedir. Tasarruf ile birlikte, tasarrufların ne şekilde değerlendirileceği, hangi yatırım aracından nasıl faydalanılabileceği konuları da oldukça önem kazanmıştır. Giderek büyüyen ve küreselleşen finansal sistemlerde birçok ve karmaşık seçeneğin olduğu ortamda bireylerin kafalarının karışmaması mümkün değildir. Karşılaştıkları bu sorunun çözümüne dair cevap ise finansal okuryazarlıktır.

Sadece tasarruf konularında değil, aile bütçesinin yönetilmesi konularında da finansal okuryazar olmakta fayda vardır. Fatura ödemeleri, vergi ödemeleri, eğitim harcamaları, konut kredileri yaşamımızı sürdürürken karşılaştığımız pek çok sorundan birkaçı, işte karşılaşılan bu sorunları finansal okuryazarlık sayesinde aşabilmemiz mümkün hale gelecektir.

Toplumsal açıdan değerlendirildiğinde, finansal konuda bilinçli bireylerin çoğalması toplumsal refahı da beraberinde getirecektir. Ancak bu şekilde topyekün kalkınmanın önü açılacaktır. Birey, devlet ve sivil toplum kuruluşları işbirliği ile finansal okuryazarlık konularında destekler sağlanarak topyekün kalkınma hedefine ulaşma konusunda büyük adımlar atılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Okuryazarlık, Finansal Eğitim, Finansal Cahillik, Sosyal Destek, Ekonomik Destek, Finans, Ekonomi

---

*Doktora Öğrencisi, İstanbul Aydın Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.
ebrubaydak@gmail.com

New Reading Of Family Budget: Financial Literacy

Abstract

The financial literacy level of the individual and the family has been one of the important topics of the last century. Especially developed countries have taken various measures to realize this situation long ago. Countries such as the United States, Canada, the United Kingdom and Australia are working on financial literacy. In the studies carried out, the steps taken and the necessary steps to be taken in order for the individual to develop in this regard as a whole and the society as a whole are checked and updates are made as needed.

The importance of Financial Literacy has emerged with the global crisis as well as many other factors. Together with the Mortgage Crisis, it has become one of the primary problems of the households. In addition, as individuals began to become lonely about their income during retirement, individuals began to realize that they had incomplete information about monetary issues. Savings are now on the agenda of the individual. In addition to the savings, the way in which the savings are evaluated and the ways in which the investment tool can be used has gained importance. It is not possible for individuals to be confused in an environment where there are many and complex options in the growing and globalized financial systems. The answer to this problem is Financial Literacy.

Financial literacy is useful not only in saving matters but also in managing the family budget. Some of the many problems we encounter while maintaining our life, such as invoice payments, tax payments, education expenditures, housing loans, will be able to overcome these problems through financial literacy.

When evaluated socially, the proliferation of conscious individuals on the financial issue will bring along social welfare. Only in this way will the development of total development be opened. Great steps will be taken in achieving the overall development goal by providing support to individuals, state and non-governmental organizations and financial literacy.

Keywords: Financial Literacy, Financial Education, Financial Ignorance, Social Support, Economic Support, Finance, Ekonomi

GİRİŞ

Birey, hayatını devam ettirebilmek için tüketim yapmak zorundadır. Bireyin tüketimi ihtiyaç ve isteklerden oluşur. Birey bu ihtiyaç ve isteklerini karşılayabilmek için bir gelirin, paraya dönüştürebileceği varlıklarının ya da tasarrufunun olması gerekir. Bu varlıkların özellikleri birbirinden farklıdır; gelir bir akım, varlık ve tasarruf ise bir birikimdir. İnsanların çoğu öncelikle gelirini harcayacak tüketimde bulunur.

Tüketim yapabilmek için birey, harcanabilir gelirin sadece bir bölümünü kullanabilir ya da gelirinden fazlasını harcar. Gelirinin tamamını harcamaz ise tasarruf etmiş olur. Gelirinden fazla harcamak ise iki şekilde yapılabilir; biri, piyasa değeri olan varlıklarının satılması, diğeri ise borçlanmadır. Birey gelirinden fazlasını tüketmeye uzun süre devam edemez, dolayısıyla sürdürülemez olan bu yöntemlerle tüketim ancak geçici bir süre sağlanabilir.

Kişiler tasarruflarını nakit olarak ya da hızlı bir şekilde nakde dönüştürebileceği varlıklarda tutabilir. Tasarruflar nakit olarak tutulur ise bir kazanç getirmez, ancak kişiler, tedbir ya da acil ihtiyaçları için bir miktar nakit bulundurma isteği duyarlar. Ayrıca tasarruflarla yatırım yapıp bir kazanç sağlama ihtimali vardır. Yatırımlardan iki türlü kazanç elde edilebilir. Bunlardan biri, varlığın fiyatının artmasıyla oluşan kazanç, diğeri ise varlığın vaat ettiği getiridir. Dolayısıyla tasarrufların bir kısmının nakit veya benzeri değerler olarak ayrılıp, kalanının yatırıma yönlendirilmesi daha doğru bir seçenek olarak değerlendirilir.

Görülen o ki, tüketim kararları ile parasal, yani finansal kararlar iç içe geçmiş bir hal almıştır. Tüketimle ilgili kararlar finansal kararları etkilerken, finansal kararlarda tüketimi etkiler. Bu kararların doğru ve yerinde alınması halinde bireyin ya da ailenin refahı artarken,

hatalı alınması halinde refahında azalma etkisi görülür.

Parayla ilgili kararlar her yaştaki insanı çok yakından ilgilendirdiği için bir takım soruların yanıtlanması oldukça önemlidir.

- Acaba insanlar parayla ilgili kararlarını doğru verebiliyorlar mı?
- Birey veya aileler, parasal konularda geleceğe hazırlanıyor mu?
- Birikimler ve varlıklar nasıl korunabilir?
- Gelirin ne kadarı tasarruf edilmeli?
- Tasarruf edilen para ile ne yapılmalı?
- Borçlanmak iyi midir, kötü mü?
- Ne zaman ve ne kadar borçlanmak gerekir?
- Yatırımlarda ne kadar risk almak gerekir?
- Tasarruf sahipleri bütün yatırım alternatiflerinin farkında mı?
- Bireysel yatırımcı, yatırımlarındaki maliyet ve riskleri anlıyor mu?

Kısaca ifade etmek gerekirse;

- *Birey parasını ve varlıklarını nasıl idare etmeli dir?*

Bu sorulara finansal kurumları ve finans profesyonellerini de eklemek gerekir:

- Acaba finansal kurumlar, örneğin bankalar ya da sigorta şirketleri, tüketicilere doğru ürün ve hizmet sunuyorlar mı?
- Tüketicie satılmak istenen finansal ürün ve hizmetlere ilişkin olarak, gerekli bütün bilgiler veriliyor mu?
- Finans profesyonelleri bireysel yatırımcıları risk ve getiri hususunda doğru bir şekilde yönlendiriyorlar mı?

Kısaca ifade etmek gerekirse;

- *Finansal kurumlar ve finans profesyonelleri kendi üzerlerine düşenleri layıkıyla yapıyorlar mı?*

Yukarıdaki soruların çoğu finans biriminin ilgi alanına girmektedir. Yalın bir şekilde ifade etmek gerekirse, paranın ve parasal değerlerin ifade edilmesi bilimine finans adı verilir. İktisat biliminin bir yan dalı olarak ortaya çıkan finans disiplini, yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren büyük bir ilerleme kaydetmiştir. Bununla beraber, finansal çalışma ve araştırmalar genellikle piyasalar, varlıklar ve kurumlar üzerinde yoğunlaşmış olup kişisel finans üzerine daha az durulmuştur. Modern finans kurumlarında rasyonel olarak kabul edilen insan ve davranışları, araştırmalarda yeterince yer bulamamış, bunların yerine matematiksel modellerin kullanımı giderek artmıştır. Gerçek birey ve grup davranışları kurumdaki rasyonellik varsayımına uymayınca, bunlar "anomali", yani normal olmayan olarak adlandırılarak incelenmiştir. Aslında sosyal bir bilim olan finans, zaman içerisinde adeta insandan arındırılmıştır. Dolayısıyla finans biliminin temelinde yer alması gereken en önemli grup, yakın zamanlara kadar ne yazık ki ihmal edilmiştir (Gökmen, 2012)

Bilimsel bir disiplin olmasının yanı sıra, profesyonel bir meslek dalı olması, ayrıca içeriğinin karmaşık olarak algılanması nedeniyle de finans sadece uzman işi olarak düşünülmüştür. Hal böyle iken, uygulamada ise finans herkesi çok yakından ilgilendiren bir konu olduğu gerçeği yadsınamaz bir durumdur. Aslına bakıldığında bu alandaki uzmanlar, finansal hizmeti üretenler, bunları profesyonel olarak kullananlar ve öğretenler azınlıkta olmakla birlikte, finansal hizmet tüketicileri çoğunluğu oluşturmaktadır ve bu çoğunluk günümüzde bu alanda genellikle göz ardı elden grup olarak karşımıza çıkmıştır. Bu gruba ilgi ancak müşteri ya da potansiyel müşteri olduklarında ilgi gösterilmiş bu algıda ürün satmaktan öteye gitmemiştir. Yaşanan bu durum

finans tüketicilerinin kendilerini yetersiz görmesine neden olmuş ve sonuç olarak ya tamamen uzmanlara teslim olmuş ya da finans sisteminden uzak durmalarına yol açmıştır. Uzun vadede durum analiz edildiğinde bu durum aslında finans sisteminin aleyhine olmuştur, çünkü sistemin çok önemli bir parçası olan "insan" dışarıda kalmıştır.

İnsanın yaşam kalitesi üzerindeki etkileri son derece önemli olan finansal kararlar, yaşam seyrinde önemli bir bölümü oluşturur ve yaşam standartlarını belirleyen en etkili unsurlar arasındadır. Tüm bireyler, küçük ya da büyük finansal kararlar vermek zorundadır. Bu kararları doğru aldığı taktirde yaşamı olumlu etkilenecekken, yanlış kararların etkisi ise olumsuz olacaktır. Geline nokta finans bilimindeki tüm hesaplamaların, yöntemlerin, modellerin ve değerlemelerin ana hedefi; doğru finansal kararların verilmesini sağlamaktır. Bu nedenle, herkesin temel düzeyde bile olsa bir takım finansal bilgileri bilmesi gerekmektedir.

Finansal kararlar çocukluktan başlayan ve bir ömür boyu devam eden bir seyir halindedir. Öyle ki; tüketim, yatırım, tasarruf, borç alma/verme gibi finansal risk konuları yaşamın her evresinde birey için vermesi gereken önemli kararlar olduğu bir gerçektir. Küçük bir çocukken bile aldığımız harçlık ile harcamak mı, yoksa biriktirmek mi diye düşünürken aslında bir finansal kararlar karşı karşıya kaldığımız bir gerçektir. Dolayısıyla finans sadece işin uzmanlarını değil, çocuklar ve gençler de olmak üzere herkesi ilgilendiren bir konudur. Aslında günümüzde yaşanan sorunları düşündüğümüz vakit özellikle çocuklar ve gençleri ilgilendirmesi gerektiğini, çünkü erken yaşta edinilen finansal bilgi, tutum ve davranışların öneminin daha büyük olduğunu göstermiştir. Son yaşanan finansal kriz ve günümüzde birçok birey/ailenin yaşadığı finansal sıkıntılar, bu konuda bilgi sahibi olmanın ne

kadar önemli ve gerekli olduğunu ortaya koymuştur.

Finansal okuryazarlık kavramı bireyin finansal konularda bilgi sahibi olarak, doğru finansal davranışlar göstermelerini ve doğru finansal kararlar almalarını içermektedir. Finansal okuryazarlığın artmasıyla beraber, hem bireylerin ve ailelerin hem de finansal sistemin ve ekonominin fayda görmesi beklenmektedir. Bazı uluslararası kurumlar ve ülkeler bu konunun öneminin farkına varmış olup, gerekli çalışmaları yapmakta ve desteklemektedir. Böylelikle, yıllardır göz ardı edilen birey ve aile sonunda gündeme girmeyi başarmıştır (Gökmen, 2012). Bu çalışma, finansal okuryazarlık konusunda farkındalık sağlayarak bilgi birikimine katkıda bulunması amacıyla yapılmış ve öncelikli olarak finansal okuryazarlık kavramı ve önemi ele alınmıştır.

1. FİNANSAL OKURYAZARLIK KAVRAMI

1.1. Finansal Okuryazarlık Tanımları

Finansal okuryazarlık oldukça yeni bir kavram olup, üzerinde fikir birliğine varılan bir tanımla henüz yapılmamıştır. Bu terimi kullanan yazarların, araştırmacıların, kurumların hemen hemen hepsinin tanımı birbirinden farklıdır. İngiltere ve Kanada’da tercih edilen terim “Finansal yeterlilik” (financial capability) iken, ABD ve Avustralya’da “finansal okuryazarlıktır” (financial literacy). Bazı yazarlar ve kurumlar ise “finansal farkındalık” (financial awareness) terimini kullanmaktadır. Ayrıca “finansal eğitim” (financial education) kavramı da bu terimlerle beraber kullanılmaktadır (Orton, 2007)

Aynı kurum içinde bile, finansal okuryazarlık için kullanılan terim kısa bir zaman içinde değişebilmektedir. Örneğin, ABD’de Başkan’ın Finansal Yeterlilik Danışma Konseyi’nde (President’s Advisor Council on Financial Capability) bir önceki dönemde

kullanılan terim olan okuryazarlık, yeni dönemde yeterlilik olarak değiştirilmiştir. Diğer bir değişle, kullanılan kelimeler farklı olmakla beraber, aralarındaki anlam farkı oldukça küçük olduğu için aslında iki terimde aynı şeye işaret etmektedir. Benzer durumu, yukarıda bahsi geçen diğer terimler için de düşünebiliriz. Özetle, finansal okuryazarlıkla ilgili çeşitli terimler ve tanımlar bulunmasına rağmen, bunların içeriklerine bakıldığında birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Farklı yazarlar, araştırmacılar, kurumlar aynı terim için değişik tanımlamalarda bulunsalar da, genel itibarıyla anlatılmak istenen aynı olgudur.

Türkçe’de “finansal okuryazarlık”, İngilizce “financial literacy” teriminin karşılığı olarak birebir çevrilmiş ve genel kabul görmüştür. Türk Dil Kurumu sözlüğünde, okuryazarlık kelimesinin karşılığı olarak “okuryazar olma durumu” ifade edilmektedir. Okuryazar kelimesinin karşılığı ise “okuması, yazması olan, öğrenim görmüş kimse”dir (www.tdk.gov.tr Erişim tarihi: 10.09.2019). Okuryazar kimse bir konu hakkında bilgi sahibi kimsedir, yani cahil değildir. Finansal okuryazar kişi, finansal konularda bilgi sahibidir. Söz konusu bilginin ileri düzeyde olmasına gerek yoktur; temel düzeydeki bilgi bile finans piyasalarında oldukça kullanışlıdır ve finansal okuryazarlığın öncelikli şartıdır. Bununla beraber sadece bilgi sahibi olmak finansal okuryazar olmaya yetmez. Finansal bilgi, tutum ve davranışlara yansıtılırsa okuryazarlıktan söz edilebilir. Dolayısıyla finansal okuryazar kişinin bilginin yanı sıra bir takım finansal becerilere sahip olması gerekir. Finansal okuryazarlığın karşıtı olarak “finansal cehalet” terimi kullanılmaktadır.

Finansal okuryazarlıkla ilgili tanımların birçoğunda aşağıdaki beş bileşen yer almaktadır:

1. Finansal kavramlarla ilgili bilgi
2. Finansal kavramlarla ilgili bağlantı kurabilme yeteneği

3. Kişisel finans yönetimi becerisi
4. Uygun finansal karar verme becerisi
5. Gelecekteki finansal ihtiyaçlar için planlama yapma davranışı (Remumd, 2010).

Finansal okuryazarlık kavramındaki çeşitliliklere örnek verecek olursak, aşağıda bazı yazarlar, araştırmacılar ve kurumlar tarafından yapılan tanımlar yer almaktadır.

OECD'nin tanımına göre finansal okuryazarlık şöyledir: "İktisadi hayata katılımın sağlanması ve birey ile toplumun finansal refahının iyileştirilmesi amacıyla, çeşitli finansal durumlarda etkili kararlar verebilmek için finansal kavramların bilgi ve anlayışı ile bu bilgi ve kavrayışı uygulama becerisi, motivasyonu ve güvenidir" (www.oecd.org Erişim tarihi: 10.09.2019)

ABD Hazine Müsteşarlığına göre "finansal okuryazarlık, bir kimsenin bilinçli finansal kararlar verebilmesi için parayı ve onun nasıl yönetileceğini anlama yeteneğidir" (www.treasury.gov Erişim tarihi: 10.09.2019)

ABD Başkan'ı Finansal Yeterlilik Danışma Konseyi finansal yeterliliği (okuryazarlığı) şöyle tanımlamaktadır:

"finansal yeterlilik; bilgiye, beceriye ve erişime dayanarak finansal kaynakları etkin bir şekilde yönetebilme kapasitesidir." (Council, 2012). Bu tanımda söz edilen erişim ifadesi ile finansal erişim, yani finansal sisteme dahil olmaktan bahsedilmektedir. Konsey, 29 Ocak 2010 tarihinde toplumda finansal yeterliliği (okuryazarlığı) geliştirmek amacıyla kurulmuştur.

Amerikan Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Enstitüsü'ne göre ise; "finansal okuryazarlık bir kimsenin hayattaki amaçlarına ulaşabilmesi ve finansal refahı yakalayabilmesine yönelik basiretli kararlar vermesi için finansal durumunu etkin bir şekilde değerlendirmesi ve idare etmesi kabiliyetidir." (www.aicpa.org Erişim tarihi: 10.09.2019)

David L. Remumd 2010 yılında yayınlanan The Journal of Cosumer Affair dergisinde (Remumd, 2010); "Finansal okuryazarlık bir kimsenin bütçeleme, tasarruf, borç alma ve yatırım gibi anahtar finansal kavramları anlama derecesinin ve (hatta meydana gelebilecek olayları ve değişen ekonomik koşulları da göz önünde bulundurarak) uygun kısa vadeli kararlar ve uzun vadeli finansal planlama yoluyla kişisel finansal durumunu idare etme yeteneği ve güvenini gösterdiği durumdur." diye açıklamıştır.

Shon'ne göre "finansal okuryazarlık günlük hayatta karşılaşılan finansal zorlukları ve kararları ele almak için gereken bilgi ve beceriden oluşur." (Shon, 2012)

Dvorakova'ya göre "finansal okuryazarlık bireylerin kendilerini ve ailelerini çağdaş toplumda finansal açıdan güvenceye almaları için gerekli bilgi, beceri ve tutumlardan oluşan bir kümedir. Finansal okuryazar kişiler para ve fiyatlar konusunda bilgi sahibidir ve finansal varlık ve yükümlülükleri de içeren kişisel ya da ailevi bütçelerini sorumluluklarla yönetebilirler."

Anlaşılabacağı üzere, tanımlar birbirinden farklı olmakla birlikte, bazı ortak özellikleri bulunmaktadır. Finansal okuryazarlık sadece bilgiyi değil aynı zamanda beceri, tutum ve davranışları da içermektedir. Finansal okuryazarlığın özünü ve amacını dikkate alan bir tanımlama şu şekilde yapılabilir. Kişisel finansal sağlığı sağlamak ve korumak için gereken finansal bilgi, beceri, tutum ve davranışlardan oluşan bileşene finansal okuryazarlık denir.

Klinsky'e göre (2009) finansal okuryazarlığın üç bileşeni bulunmaktadır:

1. Parasal okuryazarlık (nakit ve para idaresi)
2. Fiyat okuryazarlığı (fiyat mekanizması ve enflasyon)
3. Bütçe okuryazarlığı (kişisel veya aile bütçesinin idaresi) (Gökmen,2012)

1.2. Finansal Eğitim ve Okuryazarlık

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), 2005 yılında Finansal Okuryazarlığı İlerlemek: Sorunların ve politikaların Analizi başlığıyla yayımladığı kitapta finansal eğitimi aşağıdaki şekilde tanımlamıştır: “Finansal eğitim, finansal tüketicilerinin/yatırımcıların finansal ürünler ve kavramlara dair anlayışlarını ilerlettikleri ve (finansal) risk ve fırsatların farkına varmak, bilgiye dayalı kararlar vermek, yardım almak üzere nereye başvurabileceklerini öğrenmek ve finansal refah ve korunmalarını arttırabilmek maksadıyla diğer etkili davranışları gösterebilmek için enformasyon, öğretim ve/veya objektif tavsiyeler sayesinde beceri ve güven geliştirdikleri süreçtir.” (OECD, 2005) OECD tarafından yapılan bu her iki tanımda da görüldüğü üzere finansal eğitim ve okuryazarlık iç içe geçmiş kavramlar halini almış, finansal eğitim almadan okuryazar olunamayacağı anlaşıldığından, finansal eğitimin bir süreç olduğunu, finansal okuryazarlığında bunun sonucu olduğunu söylemek yerinde bir tanımlamadır.

“Finansal eğitim insanların paranın kullanımı ve yöntemine ilişkin bilinçli ve etkili kararlar vermelerini sağlayan bilgi, beceri, tutum ve davranışları kazandırır” (GFEP, 2009). Finansal eğitimin tanımına baktığımızda sadece bilgiye değil beceri, tutum, davranış, güven gibi kavramları da içerdiği görülmekte olup, sadece bilgi ile doğru karar vermenin mümkün olmadığını, bilginin yanı sıra becerinin de kazandırılması gerektiğini ve bunların sonucunda da tutum ve davranışların oluşturulması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu noktada finansal eğitimin amacının bireyi okuryazar yaparak doğru finansal karar vermesine yardımcı olmak olduğudur. Eğer bireyin yanlış finansal davranışlarda bulunuyorsa, bu davranışlar finansal eğitim sayesinde değişmeli ve doğru davranışlar geliştirmelidir. Finansal konuda bazı olumsuz davranışları olumlu davranışlara değiştirmek konusunda örnek verecek olursak;

- Birerin mevcut davranışı kazancının tümünü harcamak ise bu tasarruf etme alışkanlığıyla değiştirilmelidir.

- Birey her türlü ihtiyacı için kredi kullanıyorsa bunu değiştirmeli diğer finansal araçları öğrenerek kullanması gerekir. (Örneğin, aniden gelişen bir kaza durumunda ortaya çıkan giderleri krediyle karşılamak yerine daha önceden sigorta yaptırılmış olunursa kredi kullanmaya gerek kalmayacaktır.)

- Birey günlük düşünüp ani kararlar veren bir finansal davranış sergiliyorsa bu davranışını planlar yapma ve uygulama şeklinde değiştirmesi gerekir.

- Birey geri ödemesini ve koşullarını düşünmeden kolayca kredi kullanmak şeklinde bir finansal davranış sergiliyorsa bu tutumuna en kısa sürede son vermesi gerekir.

- Birey borçlarını yeni borçlar ile kapatıyorsa bu durum uzun vadede daha büyük borçlar getireceğinden borç yerine dengeli bir tutum sergilemenin yollarını öğrenerek bu davranışını değiştirmelidir.

Finansal eğitimdeki sıkıntı, herkese uyacak tek bir program olmamasıdır. Çok çeşitli birey ve topluluklar vardır. Bunların her birine verilen eğitimin birbirinden farklı olması daha iyi sonuçlar vermektedir, çünkü o kişinin veya grubun ihtiyacına yönelik bir eğitim daha etkilidir. Finansal eğitim verilen kişinin tutum ve davranışlarını değiştirip değiştirmede büyük önem taşımaktadır. Finansal eğitimin başarısı, insanlara doğru davranış biçimlerini kazandırmasıyla ölçülebilir.

Finansal okuryazarlık eğitiminde yaşanabilecek sorunlar şöyle sıralanabilir: (Jazayeri, 2012)

• Finansal kavramları basit düzeye indirebilmek: Finansal kavramlar ve ürünler genellikle karmaşık olup anlaması kolay değildir. Bu nedenle finansal eğitim programında bu kav-

ramları herkesin anlayabileceği kadar basitleştirmek çok önemlidir.

- Gruplar arasındaki farklılıkları dikkate alabilmek: finansal eğitim alanlar birbirinden farklıdır. Kadınlar, erkekler, yaşlılar, gençler, farklı meslekten insanlar, tahsilliler, tahsilsizler gibi değişik özelliklere sahip birçok kişinin ihtiyaçları ve kapasiteleri farklı olabilir. Herkese aynı tip eğitimin verilmesi sonuca ulaşmayı engelleyebilir.

- Kültürel etkenleri dikkate almak: Kültürel farklılıklar finansal eğitimde sorun yaratabilir. Bu nedenle öğrencilerin kültürel farklılıklarının göz önüne alınması gerekir.

- Kadınların söz konusu eğitime katılabilmelelerini engelleyen faktörleri dikkate almak: Kadınlar ulaşım, çocuk, zaman, yoksulluk, aile baskısı, toplum baskısı vb. nedenlerle finansal eğitimi alamayabilir. Kadınlara yönelik finansal eğitim programları oluştururken ve sağlarken bunların titizlikle ele alınması gerekir.

- İnsanların bu eğitimlerin faydası konusunda ikna edebilmek: Birçok kişi finansal bilgi ve becerilerinin düşük seviyede olduğunun farkında bile değildirler. İnsanlar birçok konuyu olduğu gibi finansal bilgilerini de abartmak eğilimindedirler. Bu nedenle, en zor konulardan birisi onların bu eğitime ihtiyaçları olduğuna insanları ikna edebilmektir.

- Yeterli nitelikte eğitmen bulmak: Çok çeşitli gruplara finansal eğitim verebilmek özel öğretmenlik becerileri gerektirmektedir. Bu nedenle iyi bir finansal eğitimin verilebilmesi için öncelikle öğretmenlerin eğitilmeleri şarttır

2. FİNANSAL OKURYAZARLIĞIN ÖZELLİKLERİ

Yukarıda değinildiği üzere, finansal eğitimin hedefi bireyi finansal okuryazar yapmaktır. Ancak, finansal okuryazarlık finans alanında bir uzman ya da profesyonel olmak anlamına gelmemektedir. Finansal okuryazar

kişi finans uzmanı değildir ve öyle olması beklenemez. Finansal okuryazar, kendisine ve ailesine yetecek kadar finansal bilgiye ve alışkanlıklara sahip olan kimsedir. Örneğin, finansal okuryazarlığı olan bir kimse hisse senedi değerlendirmesini bilmesine gerek yoktur, ama en azından hisse senedinin ne olduğunu ve tahville arasındaki farkı bilmesi gerekir. Finansal profesyonelleri ise finansal okuryazarlardan çok daha bilgi, tecrübe ve uzmanlık düzeyindeki finansal davranışlara sahiptir. Dolayısıyla, burada bahsedilen finansal eğitim, temel düzeyde olmakla beraber yeterli ve kullanışlı olan bir eğitimidir.

Finansal okuryazarlık finans hakkında genel kültür bilgisi edinmek değildir. Finansal okuryazar, bildiklerini uygulamaya dökerek bazı finansal davranışları göstermektedir. Örneğin, bütçe yapabilmelidir; ileri düzey bilgi gerektiren konularda nereden ve nasıl yardım alabileceğini bilmelidir; finansal hizmet satıcılarıyla müzakere ve pazarlık yapabilmelidir. Bütün bunlar için ileri düzey finans bilgine sahip olmasına gerek yoktur ama işe yarayan bilgi, anlayış, tutum ve finansal davranışların olması gerekir.

Finansal okuryazar bir kimse finans piyasasında alışveriş yaptığında kendini rahat hissedebilmelidir. Ancak bu rahatlık aşırıya kaçan bir özgüvenin sonucu olarak değil, finansal farkındalık sayesinde gerçekleşebilir. Finansal okuryazar, satın alacağı finansal ürünler ve hizmetler hakkında bir fikir ve bilgi sahibidir. Böyle bir kimse almak istediği hizmetle ilgili önceden araştırma yapmış ve bilgi edinmiştir. En önemlisi de herhangi bir sorunla karşılaştığında nereye ve nasıl başvurabileceğini bilir.

Finansal okuryazar, parasını ve varlıklarını iyi bir şekilde kullanır. Sadece bugünü düşünerek kısa vadeli hareket etmek yerine, geleceği de düşünerek uzun vadeli planlar yapar ve bunlara uyar. Risklerin farkında olarak gelirini ve varlıklarını koruma yönünde

adımlar atar. Finansal okuryazar bir kimse, iktisadi ve finansal sistemdeki dinamizmin farkında olduğu için bilgi edinmeyi kesinlikle bırakmaz.

Finansal okuryazarların bazı ortak özellikleri vardır. Bunlar şöyledir:

- Bilgildir, eğitilidir, para ve varlık yönetimi konularında, bankacılık, yatırım, kredi, sigorta ve vergi konularında bilgiye sahiptir
- Para ve varlık yönetiminin temel kavramlarını anlar
- Bilgisini ve kavrayışını kullanarak plan yapar ve finansal kararlarını uygular (Hilgert, 2002)

Verilen bu özellikler ışında finansal okuryazar olan bir kimse aşağıdaki bilgi, beceri, tutum ve davranışlarda sahip olmalıdır:

1. Parasını iyi yönetebilmelidir.
2. Finansal işleyişin sistemini anlayabilmelidir.
3. Finansal planlar yapabilmelidir.
4. İyi iletişim kurabilmelidir.

Tüm bu özellikleri kısaca açıklamamızda finansal okuryazarlık kavramını anlamamız açısından fayda vardır.

2.1. Parayı İyi Yönetmek

Birey yaza bir aile gelirinin hepsini ya da daha fazlasını harcamamalı bir kısmını mutlaka tasarruf etmeye çalışmalıdır. Tasarruf iki şekilde yapılabilir. Önce harcamaları yapmak ve geriye bir şey kalırsa onu harcamamak birinci yoldur. Diğer yol ise, önce tasarruf ederek geriye kalan miktarı harcamada kullanmaktır. Doğru olan yol ikincisidir. Birinci yolda tasarruf edebilmek şüphelidir. Çünkü harcamalardan sonra geriye bir şey kalmama ihtimali yüksektir. Önce tasarruf etmek bir kimsenin gelirinden ilk ödemeyi kendisine yapması anlamına gelir. Bu ödemeler kendisinin biri-

kimi olacaktır ve ne zaman dilerse kullanabilecektir (Turgut, 2006).

Paranın idaresi ile ilgili ikinci husus ise paranın nakit ya da nakde yakın anlamında olan likiditedir. Bireyin vadesiz mevduat hesabında duran para istenildiğinde çekilebileceğinden nakit para sayılır, parayı nakit olarak tutmanın avantajı olduğu kadar dezavantajı da vardır. Nakit para acil durumlarda, ihtiyaçlarda hemen kullanılabilir bu avantaj olarak görülse de, nakit paranın bir getiriye sahip olmaması bir dezavantajdır. Bu durumda bir fırsat maliyeti ortaya çıkmaktadır, yani kazanılabilecek olan ek bir kazancın kaçırılması söz konusudur.

Ödemelerin zamanında yapılması para idaresinde önemli hususlardan bir diğeridir. Faturalar, vergiler, borçlar zamanında ödenmelidir, yoksa gecikme cezalarıyla birlikte maliyeti daha da yükselecek kişi asıl borcun fazlasını ödemek zorunda kalacaktır. Ödemeleri aksatmanın ya da hiç ödememenin sonucu giderek ağırlaşacak kişinin kredi sicili de bozulacaktır. Borçlardan sürekli kaçabilmenin bir yolu olmadığı için, alacaklılar yasal yollarla kişinin varlığına el koyabilir ve bu durumun maliyeti daha yüksektir.

Para idaresinde diğer önemli bir husus kayıt tutmanın önemine değinecek olursak, kişi bütün nakit giriş ve çıkışlarını kayıt altına almalı, harcama ve gelir gruplarını belirleyerek net görebilmeyi sağlamalı ve finansal karar verirken yanlış ve hataların giderilmesi sağlanmalıdır.

2.2. Finansal Sistemi Anlamak

Finansal sistem fon fazlası bulunanlar ile fon ihtiyacı bulunanları bir araya getiren ve fon akışını sağlayan oluşumdur. Finansal sistemin bileşenleri; fon fazlası olanlar, fon ihtiyacı olanlar, finansal kurumlar, finansal piyasalar, finansal araçlar ve düzenleyici kurumlar

olarak belirlenmiştir. Tasarrufları yatırımcılara en verimli şekilde aktarmak finansal sistemin temel görevidir. Bu görevi yapmanın iki yolu bulunur;

İlk yol dolaylı finansman: Fon aktarımında finansman kurumların aracılık yaptığı yöntemdir.

İkinci yol doğrudan finansman: Fon aktarımında finans piyasalarının direk kullanılmasıdır.

Ticari bankalar finansal kurumların en önde gelen grubudur, başlıca işlevleri mevduat toplayarak bunu kredilere dönüştürmektir. Sigorta şirketleri de finansal kurumların önemli diğer bir grubudur, başlıca işlevi gelirlerini ve varlıklarını korumak isteyen tüketicilere hizmet sunmaktır. Tüketici istediği koruma karşısında şirketten poliçe satın alarak prim öder. Böylelikle meydana gelebilecek zarar ve kayıpları güvenceye almış olur. Bu aracı kurumlar kullanılmadığı takdirde fon aktarımı doğrudan finansman şeklinde direk finansal piyasalar kullanılır. Özelliklerine göre çeşitli finansal piyasalar vardır.

Vadesine göre para ve sermaye olarak ayrılır. Para piyasasında kısa vadeli, yani bir yıldan kısa süreyle fon almak ya da vermek isteyenler bulunurken, sermaye piyasalarından uzun vadeli yani bir yıldan daha fazla fonlar el değiştirir.

İşlemin yapılış şekline göre spot ve vadeli işlemler piyasası olarak başka bir ayrıma da gidilebilir. Spot piyasalarda teslimat ve ödeme en geç iki gün içerisinde yapılırken, vadeli işlem piyasasında teslimat ve ödeme ileri bir tarihte yapılır.

En önemli finansal piyasalardan birisi döviz piyasasıdır. Bu piyasada paralar başka para birimiyle değiştirilir, değiştirme oranına döviz kuru adı verilir ve bu kur serbestse değişme oranı sürekli dalgalanır.

Finansal sistemin önemli fon bileşeni de, fon aktarımını sağlayan finansal araçlardır. Bu araçlar çok sayıda ve çeşitlidir, ancak temel olarak dört gruba ayırabiliriz:

1. Ortaklık sağlayan araçlar (örn. Hisse senedi)
2. Alacaklılık sağlayan araçlar (örn. tahvil)
3. Riskten korunma amaçlı araçlar (örn. Opsiyon)
4. Diğerleri

Sistemin sağlıklı ve düzenli işleyebilmesi için düzenleyici kurumlar mevcuttur. Tüm bileşenlerin kurallara uymasını sağlamak üzere gözetim ve denetim görevini yerine getirir. Örneğin ülkemizde Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) ve Sermaye Piyasaları Kurulu (SPK) gibi kurumlar finansal sistemin düzenleyici kurumlarıdır.

Kısacası fon fazlası olanlar bir kazanç sağlamak üzere finansal sisteme fon arz ederler, fon talep edenler ise farklı ihtiyaçları için bunları kullanırlar. Birey ve aile tüketim amaçlı, şirketler yatırım amaçlı, devletler ise cari harcamalarını karşılamak ya da vadesi gelen borçlarını ödemek için bu sistemin içinde olurlar.

2.3. Finansal Planlar Yapmak

Plan yapmak geleceği düşünmek olarak en yalın şekilde tanımlanabilir. Plan kısa, orta ve uzun vadede yapılabilir ve bir harita gibi kişiye yol gösterir. Ancak planların kağıt üzerinde kalmasının kimseye faydası olmayacağı için uygulamaya geçirilmesi önemlidir.

Finansal planların bileşenleri ise;

- Bütçeleme ve vergi planlaması
- Likidite yönetimi
- Büyük tutarlı satın almalar (ev, araba gibi)
- Gelirin ve varlıkların korunması
- Yatırım
- Emeklilik ve miras planlaması

Finansal planların aşamaları ise;

- Hedef koymak
- Mevcut finansal durumun ortaya konması
- Hedeflere ulaşmak için seçeneklerin değerlendirilmesi
- En iyi seçeneğin tercih edilmesi
- Planın gözden geçirilmesi ve gerekiyorsa değiştirilmesi

Bu beş aşamaya kısaca değinecek olursak;

1. Finansal Hedefler Koymak:

Finansal hedeflerin gerçekçi olması ve ne zaman gerçekleştirilmesi gerektiğinin belirlenmesi en önemli önceliklerdir. Örneğin finansal bir hedef satın almak istenen bir ev ya da araba olabileceği gibi mevcut borcu kapatmakta olabilir.

2. Mevcut finansal durumun ortaya konulması:

Bunun için tıpkı şirketlerin yaptığı gibi bir bilanço oluşturmak esastır. Örnek bir kişisel bilanço Tablo 1'deki gibi yapılabilir.

Tablo 1: Kişisel Bilanço Şablonu

VARLIKLAR	YÜKÜMLÜLÜKLER VE NET DEĞER
Likit varlıklar (TL, döviz, vadesiz mevduat)	Kısa vadeli borçlar
Eşyalar	Uzun vadeli borçlar
Araba	Diğer yükümlülükler
Ev	
Finansal yatırımlar	Net değer = Varlıklar - Yükümlülükler
- Tahvil	
- Hisse senedi	
- Vadeli mevduat	
- Yatırım fonu	
- Diğer	

Kaynak: Kapoor vd. (2004), s.74

3. Hedeflere ulaşmak için seçeneklerin değerlendirilmesi:

Üçüncü adımda seçenekler ortaya konur. Örneğin, bir ev almak için tasarruf ederek para biriktirilebilir ya da kredi kullanılabilir. Tasarruf yoluna gidilirse yeterli birikimin oluşması için çok uzun süre gerekebilir. Kredi kullanırsa evin maliyeti daha fazla olacaktır.

4. En iyi seçeneğin tercih edilmesi ve uygulanması:

Bu aşamada alternatiflerinden birini seçerek uygulamaya başlanır.

5. Planın gözden geçirilmesi ve gerekiyorsa değiştirilmesi:

Bu aşama son aşamadır; plan izlenir ve aksayan yönler varsa düzeltilerek değiştirilir.

Ayrıca bütçeleme yapmak da, finansal planlamanın önemli bir parçasıdır. Bütçeler haftalık, aylık veya yıllık vadeler için yapılabilir. Bütçe hazırlanırken, gerçekçi bir şekilde nakit giriş ve çıkış beklentilerini, zamanları ile yazmak gerekir. Bunun yanı sıra beklenmedik nakit çıkışları içinde bir pay ayrılmalıdır. Bütçe sayesinde, olası nakit fazlalıkları ve eksiklikleri önceden tespit edilerek gerekli tedbir alınabilir. Örneğin, bir kişinin nakit ihtiyacı olacağı kredi için zamanında başvurabilir.

Emeklilik planlaması da finansal planlamanın diğer bir önemli parçasıdır. Emeklilik döneminin maddi olarak rahat geçirilebilmesi için, iyi bir planlama yapmak ve bunu mümkün olduğunca erken yapmak gerekir. İşe başlayan genç biri emekliliği çok uzun süre sonra geleceğini düşünebilir ancak zamanı kaçırmadan bir plan yapıp bunun için yatırım yapması kendisi için avantajlı olacaktır.

Finansal sistemde doğru ve iyi yapılan plan ve yatırımlar bir kimseye ek kazançlar sağlayabilir. Ancak bunu başarmak o kadar kolay değildir. Yatırımın bilinçli bir şekilde yapılması gerekir. Bu nedenle bireyin finansal bazı önemli kavramları bilmesi gerekir.

Bunların belli başlıları kısa bir açıklama ile birlikte aşağıda verilmiştir.

- **Paranın zaman değeri:** Gelecekte elde edilecek bir miktar paranın şimdiki değeri daha azdır. Örneğin, beş yıl sonra alınacak 100.000 TL'nin bugünkü değeri daha azdır. Ne kadar az olacağı ise, kullanılacak iskonto oranına bağlıdır.

- **Basit ve bileşik faiz:** Borç veren açısından faiz bir getiri, borç alan açısından maliyet anlamına gelir. Bileşik faizde, basit faizden farklı olarak anaparadan elde edilen faiz üzerinden de faiz yürütülür. Özellikle uzun vadede, bileşik faizle işleyen paranın getirisi basit faizin getirisinden çok daha yüksektir.

- **Risk ve getiri:** bir yatırımın riski ile getirisi doğru orantılıdır. Yani daha fazla kazanç için, daha fazla riske girmek gereklidir. Kredi riski, faiz riski, piyasa riski, likidite riski gibi çeşitli riskler vardır. Riski azaltmak için en iyi yol, çeşitlendirme yapmaktır, yani yatırımlar tek bir varlığa değil, birden farklı varlıklara yapılmalıdır. Böylelikle bir varlığın değerinde düşme olursa diğer varlığın değerindeki artışla zarar azaltılmış olur.

- **Etkin piyasalar hipotezi:** modern finans kurumlarının temel taşlarından biride etkin piyasalar hipotezidir. Bununla finansal varlıklarının fiyatlarının doğru olduğu ve finans piyasasında ortalamanın üzerinde kar elde etme olanağının bulunmadığı ifade edilmektedir. Oluğça tartışmalı bir önermedir.

- **Para:** Ödemelerde yasal olarak kabul gören herhangi bir şey para olarak kullanılabilir. Günümüzde en fazla kullanılan türü madeni, kağıt ve elektronik paradır. Paranın başlıca üç işlevi vardır. Bunlar;

1. Değişim aracı
2. Değer saklama aracı
3. Ölçü birimi

- **Enflasyon:** Mal ve hizmet fiyatlarının genel seviyesinin artması anlamına gelir. Enflasyon

paranın değerinin ve alım gücünün düşmesi anlamına gelir. Tablo 2'de finansal planın bileşenleri ile ilgili bazı örnek sorular görülmektedir (Madura, 2004)

Tablo 2: Finansal Planla İlgili Örnek Sorular

PLAN ÇEŞİDİ	ÖRNEK SORULAR
Bütçenin idaresi	Her ay ne kadar tasarruf etmeniz gerekir?
Likiditenin idaresi	Kredi kartlarınızı borç alma aracı olarak kullanmalı mısınız?
Finansman	Bir ev veya araba almak için ne kadar borç alabilirsiniz?
Varlıkların ve gelirin korunması	Ne tür sigortalara ihtiyacınız var?
Yatırım	Yatırım için ne kadar para ayırmalısınız?
Emeklilik ve Miras	Emekliliğiniz için ne kadar paraya ihtiyacınız var?

Kaynak: Madura (2004) s.8

2.4. İyi İletişim Kurabilmek

Finansal ürün ya da hizmet satın almak isteyen tüketici, profesyonel satıcılar ile karşı karşıya gelecektir. Bu nedenle yanlış yönlendirilmemek adına hem bilgi edinmeli hem de görüşme tekniklerini öğrenmeli ve geliştirmelidir. Finans piyasasında iyi alışverişin önemli bir kuralı da budur. Ayrıca, finansal kurum ile sorunlar yaşadığında, tüketici hakkını nasıl arayabileceğini bilmelidir. Sorunun çözümü için kimlerle ve nasıl iletişime geçileceği, sorunun ne şekilde aktarılacağı konuları önem taşımaktadır. Finansal sektör çok dinamik bir yapıya sahiptir. Sektörde sık aralıklarla ve hızla birçok değişiklikler yaşanmaktadır. Bu nedenle, finansal tüketicinin iletişim kanallarını sürekli açık tutması ve yeni gelişmelerden zamanında haberdar olması gerekir (Gökmen, 2012)

SONUÇ

Finansal okuryazarlık kavramı dünya genelinde yakın zamanda anlam kazanan çok başlıklı ve toplumun değişik kesimlerini içeren geniş bir çerçevesi bulunan bir kavramdır. Dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de giderek önem kazanan finansal okuryazarlık girişimcilik ve yenilikçilik ile doğrudan ilintili haldedir. Ülkenin kalkınmasına destek olacak girişimci ve yenilikçi fikirleri olan bireylerin düşüncelerini hayata geçirmeye çalışırken finansal konulardan uzak ve bu konularda kendine güvensiz oluşu en önemli sorunlardan biridir. Bu sorunun giderilmesi için finansal okuryazarlık düzeyinin artırılması için çaba sarf edilmesi ve toplumsal duyarlılık ve farkındalık oluşturulması gerekmektedir.

Ayrıca, finansal okuryazarlık; bireyin varlıkları ve tüketimi ile ilgili doğru finansal karar almasını sağlayarak yanlış yapma ve sıkıntı yaşama olasılığını da aza indirmektedir. Finansal okuryazarlık kavramı, bireyin finansal konularda bilgi sahibi olarak, doğru finansal davranışlar göstermelerini ve doğru finansal kararlar almalarını içermektedir. Finansal okuryazarlığın artmasıyla beraber, hem bireylerin ve ailelerin hem de finansal sistemin ve ekonominin fayda göstermesi beklenmektedir. Bazı uluslararası kurumlar ve ülkeler bu konunun önemini farkına varmış olup, gerekli çalışmaları yapmaktadır.

Toplumsal açıdan değerlendirildiğinde, finansal konuda bilinçli bireylerin çoğalması toplumsal refahı da beraberinde getirecektir. Ancak bu şekilde topyekün kalkınmanın önü açılacaktır. Birey, devlet ve sivil toplum kuruluşları işbirliği ile finansal okuryazarlık konularında destekler sağlanarak topyekün kalkınma hedefine ulaşma konusunda büyük adımlar atılacaktır.

Kaynakça

- GÖKMEN H.** (2012) "Finansal Okuryazarlık" Hiperlink Yayınları, İstanbul
- Global Financial Education Program (2009) "Financial Literacy, Financial Education, Financial Capabilities: Are They Different? Financial Education Update Volume 3, Issue 2, s.1
- HİLGERT M. ve HOGART J.** (2002) "Financial Knowledge, Experience and Learning Preferences: Preliminary Results From A New Survey on Financial Literacy". Consumer Interests Annual
- İÇKE B.T.** (2017) "Finansal Okuryazarlık – Finansın Dilinden Anlıyor musunuz?", Beta Yayınları, İstanbul
- LAZAYERİ A.** (2012) "From Financial Literacy to Financial Capability: An Important Shift For Poverty Reduction" www.ruralfinance.org (15.2.2010)
- MADURA J.** (2004) "Personal Finance" Second Edition, Pearson-Addison Wesley, Boston
- ORTON L.** (2007) "Financial Literacy: Lessons From International Experience", CPRN Research Report (Canadian Policy Research Networks)
- OECD (2005) "Improving Financial Literacy: Analysis of Issues and Policies", OECD Publishing
- President's Advisory Council on Financial Capability (2012) "Creating Financially Capable Communities: A Resource Guide"
- REMUND D.L.** (2010) "Financial Literacy Explicated: The Case for A Cleared Definition in An Increasingly Complex Economy" Vol: 44, No.2
- REMUND D.L.** (2012) "Financial Literacy Explicated: The Case for A Cleared Definition in An Increasingly Complex Economy" Vol: 44, No.2
- Sohn s. et al. (2012) "Adolescents' Financial Literacy: The Role of Financial Sociali-

zation Agents, Financial Experiences, and Money Attitudes In Shaping Financial Literacy Among South Korean Youth" Journal of Adolescence

- TURGUT H.** (2006) "Parasal Zeka" Varlık Yayınları, İstanbul

İnternet Kaynakları:

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=OKURYAZAR (Erişim Tarihi 10.09.2019)

https://www.oecd-ilibrary.org/finance-and-investment/framework-for-the-development-of-financial-literacy-baseline-surveys_5kmddpz7m9zq-en (Erişim Tarihi 10.09.2019)

<https://translate.google.com/translate?hl=tr&sl=en&u=https://www.oecd.org/daf/fin/financial-education/improving-financial-literacy-analysis-of-issues-and-policies.htm&prev=search> Erişim Tarihi 10.09.2019)

<https://www.treasury.gov/resource-center/financial-education/Documents/Local%20Guide%20Creating%20Financially%20Capable%20Communities.pdf> (Erişim Tarihi : 10.09.2019)